

щодо реалізації основних цінностей життя символом V , а загальне число людських індивідів – N , то цілком очевидно, що забезпечуваний офіційно визнаними правами людини діапазон таких можливостей (D) навіть теоретично не може перевищувати величини V/N , оскільки при цьому унеможливується гарантоване їх здійснення *для кожного* (як це передбачено самим змістом даних прав). Більше того, обсяг D не повинен навіть дорівнювати V/N , бо за такої умови матиме місце демотивація суспільно-економічної активності громадян (як закономірний наслідок так званої «зрівнялівки»). У той же час, чим меншою є величина D від частки V/N , тим більш прогресуючою є соціально-економічна нерівність у суспільстві, котра, зрештою, негативно впливає на стабільність останнього.

Таким чином, у своїй політико-правовій самоорганізації суспільство постійно балансує між нестримним прагненням до розширення рамок суб'єктивної свободи та усвідомленням об'єктивної необхідності її правового самообмеження. Адже, чим ширшим є діапазон невід'ємних прав і свобод, тим важчим, звичайно ж, є їхнє забезпечення суспільством та державою. Це, відповідно, призводить до зниження питомої ваги реалізованих прав людини й падіння довіри населення до законних засобів їх здійснення. Тож проблема оптимізації їхнього діапазону завжди буде актуальною для демократичного суспільства, оскільки в даному плані відхід від певного «оптимуму» (як у бік звуження, та і в бік розширення) завжди відчуватиметься через сплеск негативних наслідків девальвації правових цінностей.

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Пархоменко Н.М.,

вчений секретар Інституту держави і права імені В.М.Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор

Парад суверенітетів, що відбувся наприкінці минулого століття, дав могутній поштовх до розвитку теорії права та теорії конституційного права, що в підсумку призвів до модернізації конституційного-правової теорії, яка обґрунтовує перехід суспільства до демократії, визнання людини найвищою соціальною цінністю, забезпечення розвитку правової держави. Наразі у світі відбуваються складні фінансово-економічні процеси, що потребують правового забезпечення з метою мінімізації згортання ознак соціальної, правової, демократичної держави. Кризові явища, що спостерігаються у європейських країнах, є підсумком порушення верховенства права, що призвели до неадекватної конкретизації правових принципів у регулювання економіки і фінансів, деформації прав та обов'язків суб'єктів економічних відносин [1; 468-498].

На жаль, кризові явища охопили не лише сферу економіки. Негативні тенденції розвитку можна прослідкувати в сфері правосуддя, правової культури правотворчості. Така ситуація вимагає від науки адекватної реакції. Насамперед йдеться про формування якісно нової моделі реалізації норм конституції (конституційних стандартів), організації економічної, політичної, правової і духовної систем суспільства.

Відповідно, ефективний розвиток системи суспільних відносин потребує їх конституційної організації – конституціоналізації системи національного права (її галузей і норм). Таким чином, розвиток суспільних відносин, з одного боку, а з іншого – зміст та сутність галузевого законодавства мають відповідати меті, цінностям, та принципам конституції. При цьому конституціоналізація законодавства безпосередньо залежить від змісту тих

цінностей та принципів, що закладені у конституції, обумовлені особливостями національної правової системи.

При цьому важливо зазначити, що процес конституціоналізації національного законодавства, як об'єктивний та необхідний, на практиці не «може бути зведений до системи формально-юридичних засобів і методів юридизації суспільних відносин, оскільки зачіпає ідеологічні, інформаційні та інші сфери юридичної дійсності. Зокрема, конституціоналізація законодавства передбачає: формування конституційної правосвідомості; проведення вираженої державної людно-центристської політики; закріплення та реалізацію в окремих нормах різних галузей права конституційних цінностей, ідей та принципів, що сприятиме їх наповненню конституційним змістом; формування ефективної системи державного управління; забезпечення відповідності конституції практики правореалізації.

Перетворення, що останнім часом відбуваються у політико-правовій сфері та пов'язані з перманентним зверненням до удосконалення тексту чинної Конституції України, вимагають фундаментальних досліджень в галузі теорії держави і права та конституційного права. Проблема конституціоналізації характерна як для галузевого законодавства, що регулює внутрішню державні відносин, так і зовнішнього – міжнародного права та права європейського Союзу. При цьому існує проблема визначення інститутів влади в конституційному механізмі здійснення зовнішньої політики та проблема впливу «зовнішнього фактора» на розвиток вітчизняного конституціоналізму. В результаті цього зовнішня політика стає особливою сферою дії Основного Закону держави [2; 256].

Вирішення зазначеного питання актуалізується євроінтеграційними намірами України та пов'язаною з цим тенденцією конституціоналізації європейського права шляхом підписання Договору про введення Конституції для Європи (м. Рим 29.10. 2004).

Таким чином правотворчість Євросоюзу здійснює прямий вплив на конституції її членів. Зокрема, до конституцій Бельгії, Ірландії, Данії, Іспанії, Фінляндії, Швеції було внесено поправки, зміст яких є порядком взаємодії між цими країнами та міжнародними організаціями, в т.ч. Європейським Союзом (вибори членів Європарламенту, передача повноважень держави міжнародним організаціям, та ін.).

Сутність конституціоналізації проявляється в тому, що конституція, насамперед, закріплює нормативну модель та юридичну конструкцію суспільних найважливіших відносин, тим самим визначає системні, структурні, функціональні та ін. зв'язки між різними суспільними інститутами, завдяки яким забезпечується гармонійний розвиток всього суспільства. Таким чином конституційні принципи і норми є базовими для розвитку норм різних галузей права; завдяки втіленню змісту конституційних норм і принципів відбувається гармонізація національного законодавства, забезпечується стабільність та ефективність їх розвитку.

Список використаних джерел:

1. Зорькин В.Д. Конституционно-правовое развитие России. – М.: Норма, 2011. – С.468-498.
2. Мартиненко П.Ф. Насыченість державного права України міжнародним правовим порядком: конституційний аспект //Конституція і конституціоналізм: вибіркові проблеми: зб. наук пр.; відп. ред. П.Ф.Мартиненко і В.М. Кампо. – К.: Купріянова, 2007. – С.256.

НОВІТНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ – ВИМОГА ЧАСУ

Лігоцький А.О.,

професор кафедри прикладної педагогіки та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, професор